

گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک

بهناز زرین کلکی

چکیده:

آشنایی با گروه‌های تخصصی در شورای جهانی آرشیو کمک می‌کند تا از فعالیت‌ها، دغدغه‌ها و موضوع‌های فراروی جامعه آرشیوی آگاهی حاصل شود و بتوان با بهره‌گیری از دستاوردها یا مشارکت در پیشبرد اهداف و تحقیقات، در بالندگی آرشیو کشور خود، قدم مؤثری برداشت. در سال‌های اخیر، کمیسیون برنامه شورای جهانی آرشیو گروه جدیدی به نام «گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک» تشکیل داده است. این مقاله سعی در معرفی این گروه داشته و همچنین می‌کوشد تا مفهوم و اهمیت موضوعی که موجب تشکیل این گروه شده است را تبیین کند.

کلیدواژه‌ها

آرشیو؛ آرشیوهای جابه‌جا شده؛ آرشیوهای مهاجر؛ گروه متخصص در میراث مشترک آرشیوی؛ منشا؛ تنظیم و توصیف.

آرشیو ملی، سال پنجم، شماره سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۸، شماره پیاپی ۱۹ و ۲۰:

صص: ۸-۲۵

گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک

بهناز زرین کلکی^۱

مقدمه:

به‌طور کلی اسناد بر مبنای نیازهای قانونی، تولید شده و در روند حیات خود زنجیره‌ای را ایجاد می‌کنند. محتوای زنجیره اسناد، نشانگر نقاط مختلف و متصلی است که در ایجاد، کاربرد، مدیریت و نگهداری اسناد وجود داشته و در مراحل مختلف، توسط همین مفاهیم پیوسته که «نقاط ارجاع» نامیده می‌شوند، مورد‌سناسایی قرار می‌گیرند. نقاط ارجاع به‌عنوان کارکردهای جدا از هم محسوب نمی‌شوند. بنابراین مجموعه‌های اسنادی که شاکله اصلی آرشیوهای اداری را تشکیل می‌دهند، دارای یک هویت ارگانیک هستند، به‌آسانی خلق نمی‌شوند، به‌راحتی به مدیر اسناد برای ذخیره‌سازی کوتاه‌مدت سپرده نمی‌شوند و سپس به‌سادگی در اختیار آرشیودار برای نگهداری طولانی‌مدت قرار نمی‌گیرند. در تولید مجموعه‌های اسنادی، فعالیت‌های هر شخص در یک زنجیره، بر فعالیت‌های دیگران اثرگذار خواهد بود. از این‌رو باید مسئولیت و نقش آن‌ها نیز به‌صورت هماهنگ و متناسب رقم زده شود و به‌صورت خودگردان و مجزا ساماندهی نگردد.

تغییر در ساختار تشکیلاتی، جغرافیایی، سیاسی یا اقتصادی کشورها، منطقه و حتی قاره‌ها که بر اثر عوامل متعددی نظیر جنگ و فروپاشی قدرت‌ها روی داده، توانسته است سردرگمی و تغییرات کوچک و بزرگی در پراکندگی اسناد و تملک‌های اداری، فرهنگی، نظامی و غیره به‌وجود آورد و زمینه‌ساز مناقشات عدیده‌ای در سطح بین‌المللی باشد. تصرف و به‌تملك‌درآوردن

۱. کارشناس حقوق، مشاور معاون اسناد ملی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران؛
zarrin.be@gmail.com.

اسناد ایجاد شده در دوره تغییر یا قبل از آن و سپس تغییر مکانی تمام یا بخشی از آن‌ها، نه تنها یکی از موارد مناقشه بین دولت‌هاست، بلکه از بین برنده نظم و پیوستگی مستندات بوده و هویت زنده اسناد را دچار چالش کرده است.

همین موضوع مورد توجه شورای جهانی آرشیو قرار گرفت و از آن حیث که آرشیو را موجودی زنده می‌داند، لازم دانست برای حفظ بقای این موجود زنده، تمام اجزای آن کنار هم قرار گیرد. بر اساس چنین نظریه‌ای، شورای جهانی آرشیو اقدام به ایجاد «گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک» کرد تا علاوه بر حفظ موجودیت آرشیو، تلاشی برای پایان دادن به مجادلات بین دولت‌ها داشته باشد. در ساختار تشکیلاتی شورای جهانی آرشیو (ایکا)^۱ کمیسیونی به نام کمیسیون برنامه^۲ وجود دارد که بنا بر ملاحظات آرشیوی می‌تواند برای حل مشکلات آرشیوی، گروه‌های تخصصی تشکیل دهد. اکنون کمیسیون برنامه، دارای ده گروه تخصصی در زمینه‌های مختلف است. یکی از این گروه‌ها، گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک است که در ادامه به تاریخچه و ساختار آن، پرداخته می‌شود.

معرفی آرشیوهای جابه‌جا شده^۳

در مطالعات آرشیوی به هر نوع پرونده‌ای که از زمینه مجموعه‌ای که در آن ایجاد شده، جدا و به جای دیگری انتقال یابد، به نحوی که در مالکیت آن مناقشه به وجود آید، آرشیو جابه‌جا شده می‌گویند. البته نظریه پردازان آرشیوی عناوین دیگری مانند آرشیوهای مهاجر^۴، آرشیوهای جابه‌جا شده، آرشیوهای انتقالی^۵، ادعاهای آرشیوی^۶ یا میراث مشترک آرشیوی^۷ را نیز به کار برده‌اند که جملگی بر همان مفهوم دلالت دارد.

اصطلاح پذیرفته شده در کشورهای مشترک المنافع^۸، واژه «آرشیوهای مهاجر» است. اگرچه سری خاصی از پرونده‌های «دفتر کشورهای مشترک المنافع و امور خارجه» (اف‌سی‌او)^۹، که بخشی از آن به آرشیو ملی انگلستان انتقال یافته، هم‌نام با این واژه بود و این هم‌نامی مشکلاتی را پدید آورد، اما همچنان در کشورهای مشترک المنافع واژه «آرشیوهای مهاجر» اصطلاحی رایج است. تیموتی لورینگ^{۱۰}، در مقاله خود با نام «بازگرداندن آرشیوهای مهاجر»^{۱۱} در کتاب مجموعه مقالاتی که جیمز لوری^{۱۲} تدوین کرده است، با به کار گرفتن این اصطلاح، برای همه اسنادی که جابه‌جا شده‌اند، مخالفت کرده و چنین آورده: «پیشنهاد اصطلاح "آرشیوهای مهاجر" برای نشان دادن اهمیت سیاسی و فرهنگی جابه‌جایی آرشیوی، حداقل در موارد پیچیده‌ای مثل اسناد ارتش رودزیا، بسیار حیرت‌آور است» (Auer, 1996; Louri, 2017). آرشیوهای استعمار هلند که از اندونزی خارج و سپس برگردانیده شد و همچنین اسناد خصوصی جامعه یهودیان عراق که بعد از حمله آمریکایی‌ها، به ایالت متحده انتقال داده شد را

1. International Council of Archives (ICA)
2. Programme Commission (PCOM)
3. Displaced archives
4. Migrated archives
5. Revisiting Expatriate Archives
6. Archival claims
7. Shared Archival Heritage
۸. به صفحه ۲۲ (۱) رجوع شود.
9. Foreign & Commonwealth Office (FCO)
۱۰. به صفحه ۲۲ (۲) رجوع شود.
11. Revisiting Expatriate Archives
۱۲. به صفحه ۲۲ (۳) رجوع شود.

می‌توان نمونه‌هایی از آرشیوهای مهاجر دانست. نمونه‌های بسیار دیگری نیز وجود دارد که هر یک منحصربه‌فرد و دارای پیچیدگی‌های خاص خود است. نمونه‌هایی در انتهای مقاله خواهد آمد.

تاریخچه

جملات زیر به لئون دو لایورد^۱، رئیس آرشیو شاهنشاهی ناپلئون سوم، نسبت داده است:

کتابخانه چیزی است، آرشیو کسی است. طبق اصول کتابشناسی می‌توان این چیزی را توزیع کرد، برش داد، بسته‌بندی کرد ... کاملاً غیرمنصفانه است کسی که زندگی می‌کند و نفس می‌کشد، اندام‌هایش را جدا کنید. بی‌رحمانه خواهد بود که سرش را در یک اتاق بگذارید و دست و پاهای او را جدا کنید و در جای دیگر پراکنده سازید، زیرا قلب فقط به شرط اینکه فرد به کل بدن احترام بگذارد ضربان می‌زند^۲ (Louri, 2017).

چنین نگرشی ناشی از این واقعیت است که آرشیوها از طریق شکل‌ها، ساختارها و روابط و همچنین محتوایشان روایتگری می‌کنند. ترتیب جمع‌آوری اسناد مجزا در یک پرونده، می‌تواند راجع به موضوع، استناد به آن و نحوه رسیدگی به اسناد گواهی دهد. پرونده‌هایی که به ترتیب جمع می‌شوند، می‌توانند از نحوه ارتباطشان با پرونده‌های دیگر، با سازمان و فرایندهای سازنده آن‌ها حرفی بزنند. نظریه‌های آرشیوی برای حمایت از حفظ این اتصالات تکامل یافته‌اند. نظریه آرشیوی بر تمامیت و یکپارچگی اسناد صحنه می‌گذارد و بر حفظ آن اهتمام می‌ورزد. از این منظر، جابه‌جایی آرشیوها می‌تواند به معنای نابسامانی در یک کل ارگانیک باشد - یعنی از بین بردن بخشی از بدن.

همان‌طور که چارلز کشکمیتی^۳ در سال ۱۹۷۷ اظهار داشت، این وظیفه آرشیوداران است که از تمامیت میراث ملی حمایت کنند و برهم‌زدن نظم آرشیوها دقیقاً مغایر با مفهوم صداقت و به‌منزله «قطع عضو» است. از این‌روی می‌توان تشابهی بین بدنه نقض‌شده آرشیوی و بدن انسان مشاهده کرد. اسناد به‌مثابه منابعی هستند که سامانه‌های تنظیم‌کننده بدنه سازمان با آن کار می‌کند.

پائولو نزیلی^۴، در سال ۲۰۰۹ ادعای جبران خسارت از دولت انگلیس را به‌دلیل سوءاستفاده‌هایی که در کنیا انجام داده بود، ثبت کرد. این دادخواهی وجود راز «آرشیو مهاجر» در اداره امور خارجه و مشترک‌المنافع (اف‌سی‌او) را افشا می‌کند که در آستانه استقلال از کنیا برداشته شد و در پارک هانسلوپ^۵، در جنوب شرقی انگلیس نگهداری می‌شود. آرشیو مهاجرت داده‌شده و سایر اسناد حذف‌شده از کنیا، که شاید برخی از آن‌ها هنوز مشخص نشده‌اند، بخشی از پرونده‌های اسناد رسمی ایجادشده در کنیا هستند و نمونه‌ای از آرشیوهای

۱. لئون دو لایورد (Léon de Laborde) در پاریس به دنیا آمد. او فرزند الکساندر دی لایورد است. تحصیلاتش را در آلمان به پایان رسانید و به‌طورگسترده در آسیای صغیر، سوریه و مصر سفر کرد. سپس وارد وزارت خارجه فرانسه شد. در سال ۱۸۴۷ سرپرست موزه لوور شد و در سال ۱۸۵۷ مدیرکل آرشیو امپراتوری گردید.
۲. به صفحه ۲۳ {۴} رجوع شود.
۳. به صفحه ۲۳ {۵} رجوع شود.
۴. پائولو نکوا نزیلی (Paulo Nzili) متولد ۱۹۲۷ میلادی اهل کنیا یکی از افراد دستگیرشده در اردوگاه امباکاسی (Embakasi) بود که زیر نظر دولت انگلستان اداره می‌شد. او بدترین شکنجه‌ها را در اردوگاه متحمل شد. در سال ۲۰۱۰ میلادی علیه دولت انگلستان دادخواستی به دادگاه فرستاد.
۵. پارک هانسلوپ (Hanslope Park) نیم‌مایلی جنوب شرقی روستای هانسلوپ واقع در بروکس مبلتون کینز و متعلق به وزارت امور خارجه انگلستان و مرکز ارتباطات دولتی ملکه است.

مهاجر محسوب می‌شوند.

همان‌طور که از بررسی‌های سال ۱۹۶۱ باتیر^۱ که مربوط به قرن سیزدهم تا دهه ۱۹۵۰ است فهمیده می‌شود، در طی یک دوره بسیار طولانی «آرشیوهای جابه‌جاشده» همواره موضوع پیمان‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی بوده‌اند.

در سال ۱۹۷۷، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد^۲ (یونسکو) گزارشی که از طرف شورای بین‌المللی آرشیو (ایکا) تهیه شده بود، منتشر کرد: «ادعاهای آرشیوی چارلز کشکمیتی^۳: مطالعه مقدماتی در مورد اصول و معیارهای مورد استفاده در مذاکرات». رکن اصلی این نوشته در بررسی و مطالعه جابه‌جایی آرشیوها و تعریف اصولی بود که عبارتند از: «منشا اقلیمی»، «معطوف به گذشته»، «همبستگی عملکردی»، «میراث مشترک»^۴. این اصول می‌توانست واژگان لازم و مشترک برای بحث و گفت‌وگو در حل و فصل مجادلات بین‌المللی بر سر آرشیوهای جابه‌جاشده باشد.

مطالعه ۱۹۷۷ روی توافق‌نامه‌ها و قراردادهای دوجانبه و چندجانبه مدل یونسکو در رابطه با انتقال آرشیوی است که در آن کشکمیتی^۵ و اورت ون لار^۶ به انواع مختلف توافق‌نامه‌ها در آرشیوهای جابه‌جاشده پرداخته‌اند. این مطالعه در مورد شکل‌ها، پوشش و شرایط مناسب برای استفاده از آرشیوهای جابه‌جاشده، اشاره دارد (Kecsckemeti, 1977).

در ادامه، کمیسیون حقوق بین‌الملل به بررسی همین موضوع پرداخت. در سال ۱۹۸۳ کار کمیسیون با قطعنامه^۷ وین راجع به مالکیت ایالت‌ها نسبت به دارایی‌ها، آرشیو و بدهی‌ها، به پایان رسید. قطعنامه^۷ وین از سوی سازمان ملل به تصویب رسید، اما از آنجایی که تعداد کشورهای موافق کم بودند، لازم‌الاجرا نشد. از زمان قطعنامه^۷ وین تاکنون چندین تحقیق و تحلیل در مورد «ادعاهای آرشیوی»^۸ انجام شده است. ایکا در سال ۱۹۹۵، «پرونده مرجع در مورد ادعاهای آرشیوی»^۹ تألیف هرو باستین^۹ را منتشر کرد. این مقاله متون حقوقی بین‌المللی، قطعنامه‌های مربوط به یونسکو و اسناد مهم ایکا را شامل می‌شود و حاوی توافق‌نامه‌ها، توصیه‌های ایکا در مورد قطعنامه^۷ وین و مقاله کمیته اجرایی ایکا در سال ۱۹۹۵ می‌باشد. این متن منبع ارزشمندی برای بررسی مشکل آرشیوهای جابه‌جاشده است (Louri, 2017).

در سال ۱۹۹۸، نظر مخالف لئوپولد اثر^{۱۰} در مورد «ادعاهای آرشیوی» با عنوان «تجزیه و تحلیل یک بررسی بین‌المللی (مطالعه رمپ^{۱۱})» توسط یونسکو منتشر شد. مطالعه و بررسی اثر در مورد ادعاهای آرشیوی، منجر به تولید گزارشی آماری شد. استخراج و تجزیه و تحلیل اطلاعات آماری، از پاسخ کشورها به دو پرسش‌نامه ایکا در سال ۱۹۹۶ به دست آمد. متن پرسش‌نامه‌ای که ایکا برای جمع‌آوری اطلاعات در خصوص «ادعاهای آرشیوی» استفاده کرده است، در پیوست گزارش اثر آمده است. اثر، اطلاعات استخراج‌شده را اینگونه دسته‌بندی و تحلیل

۱. رابرت هنری باتیه (Bautier Robert-Henri) در ۱۹ آوریل ۱۹۲۲ میلادی در پاریس به دنیا آمد. او به مورخ و آرشیودار متخصص در قرون وسطی فرانسه مشهور بود. وی در سال ۱۹۸۶ به عضویت آکادمی سلطنتی علوم، نامه‌ها و هنرهای زیبا بلژیک انتخاب شد و در ۱۹ اکتبر سال ۲۰۱۰ میلادی در پاریس درگذشت.

2. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)
3. Charles Kecsckemeti's Archival Claims
4. 'territorial provenance', 'retroactive patrimoniality', 'functional pertinence', 'joint heritage'
5. Charles Kecsckemeti's Archival Claims
6. Evert Van Laar
7. Archival Claims
8. Reference Dossier on Archival Claims
9. Herve Bastien
۱۰. به صفحه ۲۳ {۶} رجوع شود.
11. A RAMP Study

می‌کند: «از ۶۱ پرسش‌نامه پاسخ‌داده‌شده، ۲۵ مورد مربوط به دولت‌های جانشین، ۱۴ مورد مربوط به بازگرداندن منابع ادعایی و دسته‌بندی ۲۲ مورد باقی‌مانده، تحت‌عنوان "دولت‌های جانشین" یا "بازگرداندن منابع" امکان‌پذیر نبوده و منطقی به‌نظر نمی‌آید. اثر در تحلیل خود چنین آورده است:

ارزیابی کافی از داده‌ها با توجه به مذاکرات و نتایج آن‌ها، اختلاف‌نظرها را اثبات می‌کند، زیرا جواب‌ها اغلب متناقض هستند. از مجموع ۶۱ ادعای شناسایی‌شده توسط اولین پرسش‌نامه، تاکنون ۴۱ ادعا، موضوع مذاکره بوده‌اند که حداقل در ۲۳ مورد، مذاکرات همچنان ادامه دارد. وجود تناقض بین پاسخ به پرسش‌نامه اول و دوم زیاد است. به‌نظر می‌رسد در ۱۲ پرونده، توافق برای انتقال اصل یا رونوشت‌نامه‌ها صورت گرفته است. از طرف دیگر، نقل و انتقالات کمی نیز در سه مورد و بدون توافق قبلی، از اصل یا رونوشت اسناد انجام پذیرفته است. پاسخ‌ها یک بار دیگر این واقعیت را آشکار می‌کند که مذاکرات در مورد ادعاهای مورد اختلاف، بسیار پیچیده و وقت‌گیر است و نباید انتظار به نتیجه رسیدن سریع را داشت (Auer, 1996).

به‌نظر می‌رسد تا کنگره ۲۰۰۴ ایکا در وین، این آخرین موردی بود که مورد بررسی قرار گرفت؛ یعنی بیش از بیست‌سال پس از قطعنامه وین کاری انجام نشد.

در کنگره ۲۰۰۴، عبدالمجید چیخی^۱، رئیس آرشیو ملی الجزایر، موضوع آرشیوهای جابه‌جاشده را مطرح کرد. در ماه مه سال ۲۰۰۹، هیئت اجرایی ایکا، در جلسه تامانرست^۲ الجزایر، تشکیل کارگروه آرشیو جابه‌جاشده را اعلام کرد. اگرچه این گروه برای تعریف آرشیوهای جابه‌جاشده، دچار چالش بود، اما سرانجام در مورد دو روش کاری به توافق رسیدند: یکی ایجاد کتاب‌شناسی به‌روزشده در مورد این موضوع، دیگری بازنگری در پرسش‌نامه اثر^۳، برای ارائه به جامعه بین‌المللی آرشیو. هر دو سند به کارگروه ارسال شد؛ اما تا سال ۲۰۱۶ میلادی، کار خاصی صورت نگرفت (Louri, 2017).

در کنفرانس سال ۲۰۱۶ ایکا در کره جنوبی مقاله‌ای با عنوان «جابجایی بایگانی: زمان اقدام مجدد»^۴ ارائه شد. نوامبر سال ۲۰۱۸ در کنفرانس سالانه شورای جهانی آرشیو در کامرون، میزگردی در مورد میراث آرشیوی مشترک تشکیل شد.^۵ مارس ۲۰۱۹ در کنفرانس کاریکا^۶ در کشور سورینام^۷ میزگرد آرشیوهای مهاجر برگزار شد.^۸ در کنفرانس ۲۰۱۹ ایکا در استرالیا رئیس گروه میراث آرشیوی مشترک، انجیروور سیگروسن^۹، گزارشی از چگونگی تبیین چالش تنظیم توصیف اسناد آرشیوهای مهاجر ارائه کرد (www.ica.org).

از سال ۲۰۱۶ میلادی گروه، تلاش داشته است بر فعالیت خود بیافزاید. محققان و نویسندگان زیادی در این باره مقالاتی نوشته‌اند.

تأسیس کارگروه

۱. به صفحه ۲۳ (۷) رجوع شود.

2. Tamanrasset

3. Auer's questionnaire

4. Displaced Archives: Time for Renewed Action

5. Round Table on Shared Archival Heritage, International Council on Archives annual conference, 26-28 November 2018, Yaounde, Cameroon.

۶. CARBICA، کاریکا شعبه کشورهای حوزه کارائیبی شورای جهانی آرشیو است.

۷. کشوری در سواحل شمال شرقی اقیانوس اطلس واقع در آمریکای جنوبی است و قبلاً جزو مستعمرات هلند بوده است.

8. Round Table on Migrated Archives, CARBICA conference, 22-28 March 2019, Paramaribo, Suriname

۹. به صفحه ۲۴ (۸) رجوع شود.

گروه متخصصان میراث آرشیوی مشترک در کنفرانس سپتامبر ۲۰۱۶ سئول از سوی کمیسیون برنامه ایکا به‌طور رسمی ایجاد شد. هیئت اجرایی با توصیه کمیسیون برنامه تعیین گردید. اعضای هیئت اجرایی شامل یک رئیس و شش عضو اجرایی از کشورهای ایسلند (رئیس) و هلند، پرتغال، انگلستان، آمریکا، تاباگو و کرواسی (اعضای اجرایی)، جمعاً هفت نفر هستند (www.ica.org).

اهداف کارگروه

گروه متخصص میراث آرشیوی مشترک، محلی برای هم‌اندیشی، بحث و در نهایت رسیدن به راه‌حلی در حل‌وفصل مسائل آرشیوهای است که به بیش از یک جامعه، کشور یا محدوده حاکمیتی مرتبط بوده و به آن دسته از اسناد تاریخی و میراث فرهنگی تعلق دارند که نحوه حفاظت، مالکیت و دسترس‌پذیری‌شان به‌علت عوامل مختلفی (مانند جنگ، اشغال نظامی، جانشینی ایالات یا سایر وقایع منفی) معلوم نیست.

بالاترین هدف این گروه عبارت است از:

- نمایندگی از تمام طرفین و تعهدات حقوقی، پیرامون حضانت از دسترسی به آرشیوها با حفظ مسئولیت‌های اخلاق عمومی، اخلاق حرفه‌ای و حمایت از تخصص آرشیودار، مدیران آرشیو و مافوق‌های سیاسی آن‌هاست؛
- ایجاد محیطی که حساس‌بودن موارد را تشخیص دهد و گفت‌وگوی محترمانه و کامل را ترغیب کند، برای هر طرف فرصتی ایجاد کند تا موضع خود را اعلام کند و صدایش شنیده شود؛
- ارائه تحلیل متعادل و حرفه‌ای از همه گزینه‌های حل‌وفصل اختلافات؛
- یافتن راه‌حلی که بتواند چنین اسناد ارزشمندی را نه‌تنها حفظ کند بلکه آن‌ها را به‌گونه‌ای در دسترس قرار دهد که همه بتوانند با میراث آرشیوی خود، با روش متناسب با فرهنگشان، آزادانه و بدون مانع ارتباط برقرار کنند (www.ica.org).
- وظایف گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک عبارت است از:
 - ایجاد ابزار و منابعی برای کمک به اعضای ایکا در شناسایی و تأیید اسناد میراث آرشیوی مشترک؛
 - تهیه راهنمایی در مورد توسعه مدل توافق‌نامه‌ها و سامانه‌ها برای امکان دسترسی همه ذی‌نفعان در چنین آرشیوهای؛
 - ایجاد قوانین و معیارهای رفتار حرفه‌ای برای محافظت از خود و اطمینان از مدیریت مناسب آرشیوها؛

- ارائه مشاوره تخصصی به مدیران منتخب و دبیرکل کمیسیون برنامه در مورد موضوعات مربوط به میراث آرشیوی مشترک؛
- ارتباط از طرف ایکا با شرکای خارجی و گروه‌های مربوط به این موضوعها؛
- همکاری با گروه خبره در زمینه مسائل حقوقی در مورد مواردی که هم‌پوشانی وجود دارد؛ برای مثال: جعل و سرقت از آرشیو؛
- همکاری در توسعه قانون و مقررات مربوط به فهرست منابع و استانداردهای مدیریت آرشیوی؛
- اجرای برنامه‌های کاری اصلاح، تأیید و به‌روزرشده؛
- تهیه و ارائه گزارش کتبی سالانه در مورد پیشرفت و فعالیت اعضای کمیسیون برنامه در جلسه بهار هر سال.

عضویت در کارگروه متخصصان

معیارهای عضویت، تجربه و تحقیقات عملی متأخر و گسترده در زمینه آرشیوهای جابه‌جاشده یا مناقشه‌شده یا میراث آرشیوی مشترک یا دانش و تخصص در قوانین بین‌المللی مربوط به آرشیوهای مورد مناقشه است. داوطلبان عضویت باید شرح‌حال مختصر و بیانی‌ای از علاقه‌مندی خود ارائه دهند و در آن سهم پیشنهادی خود را به گروه بیان کنند. عضویت در گروه متخصص میراث آرشیوی مشترک توسط کمیسیون برنامه تأیید می‌شود. در صورت نیاز به پر کردن جای خالی و اطمینان از تجدید عضویت، فراخوان برای عضویت، در جلسه سالانه بعدی ایکا، انجام خواهد شد (www.ica.org).

چالش تنظیم و توصیف اسناد آرشیوهای جابه‌جاشده

«منشأ» در لغت به معنای اصل یا منبع هر چیز است و اطلاعات مربوط به اصل، قیومیت یا مالکیت یک چیز یا یک مجموعه می‌باشد. در اصطلاح به رابطه بین اسناد با سازمان‌ها یا افرادی گفته می‌شود که در راستای انجام وظایف اداری خود اقدام به ایجاد، انباشت، محافظت یا استفاده از اسناد کرده‌اند یا نسبت به انتقال آن‌ها به آرشیو اقدام کرده‌اند (Multilingual Archival Terminology, 2005).

در تعریفی دیگر، منشأ به داده‌ای گفته می‌شود که اشخاص و فرایندهای دخیل در تولید و تحویل یا تأثیرگذار در سند را توصیف می‌کند. فراداده منشأ، مبنایی اساسی برای ارزیابی اصالت سند است و در ایجاد اعتبار و امکان تکرارپذیری سند نقش مهمی ایفا می‌کند (W3C, n.d).

نظریه اصالت منشأ و احترام به حفظ آن یکی از اصول اولیه در تنظیم و توصیف اسناد

آرشیو است. تعیین منشأ از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا همان طور که از تعریف‌ها برمی‌آید، زمینه ایجاد سند را مشخص می‌کند. در واقع منشأ، اطلاعات زمینه‌ای همراه سند است که شامل زمینه‌های اجتماعی، فنی، تفسیری و فیزیکی می‌باشد و اگر زمینه ایجاد مبهم یا اشتباه بیان شود، درک و شناخت سند به‌خودی‌خود محدود یا تحریف خواهد شد. به عبارت دیگر، تعیین منشأ سهل‌ممتعی است که اگر بتوان آن را به‌طور شفاف و روشن معلوم کرد، آنگاه می‌توان از روند شکل‌گیری اسناد، علت ایجاد و توالی وقایع در گذشته سر درآورد و حقیقت ماجرا را کشف کرد. یکی از نقش‌های مهم منشأ، تفسیر معنایی و اعتباربخشی به مجموعه‌های آرشیوی است. منشأ، تنها ویژگی‌ای است که منابع آرشیوی را از اشکال دیگر اطلاعاتی متمایز می‌کند و به آن‌ها اعتبار استنادی می‌بخشد.

اولین چالش در تنظیم و توصیف اسناد آرشیوهای جابه‌جا شده، تعیین منشأ آن‌هاست. اما با توجه به وضعیت مناقشه‌برانگیز اینگونه اسناد، منشأ چگونه تعیین می‌شود و چگونه به اصل آرشیوی احترام گذاشته و آن را حفظ می‌کنند؟ این‌ها سؤال‌هایی است که در کنفرانس بین‌المللی آرشیو ۲۰۱۹ میلادی باید پاسخ داده می‌شد. اما در حقیقت تعیین و حفظ اصالت منشأ فقط برای اسناد آرشیوهای جابه‌جا شده چالش‌برانگیز نیست، بلکه در مورد اسناد الکترونیکی هم این چالش وجود دارد. گرچه در عصر رقمی، منشأ منسجم‌تر می‌شود، ولی به‌وجود آمدن مفاهیم جدید که درک پیچیده‌تری از منشأ، ایجاد می‌کند، باعث شده است تا نگرش‌های متفاوتی نسبت به مفهوم منشأ و حفظ اصالت آن ایجاد شود.

رئیس گروه متخصص در میراث آرشیوی مشترک در کنفرانس ۲۰۱۹ میلادی ای‌کاء، روند ایجاد مفاهیم جدید منشأ را ارائه کرد و نتیجه گرفت مفهوم سنتی منشأ کارگر نیست و برای حل مشکل تنظیم و توصیف اسناد آرشیوهای مهاجر که به‌منظور دسترس‌پذیربودنشان انجام می‌شود، باید از میان مفاهیم جدید آنی را پذیرفت که به حل چالش، کمک کند. مطالبی که در پی خواهد آمد ترجمه برخی از اسلایدهای سخنرانی او در کنفرانس مزبور است. این اسلایدها از سوی آقای مهندس زرافشان^۱ در اختیار نگارنده قرار گرفته است و احتمالاً در آینده‌ای نزدیک در وبگاه ای‌کاء تحت‌عنوان گزارشی از کنفرانس ۲۰۱۹ انتشار خواهد یافت.

منشأ چندگانه: در یکی از اسلایدهای سخنرانی چنین آمده: «منشأ، اصل پذیرفته‌شده آرشیوی است و باید به آن پایبند بود. مفهوم منشأ از سال ۱۸۴۱ مشخص بوده است اما در ۱۹۶۶ با مفهوم جدید منشأ چندگانه^۲، در سال ۱۹۷۷ با مفهوم منشأ منطقه‌ای یا سرزمینی^۳، در سال ۲۰۰۵ با مفهوم منشأ موازی^۴، در سال ۲۰۰۶ با مفهوم منشأ اجتماعی^۵ و در سال ۲۰۱۶ با مفهوم بدون منشأ مواجه هستیم».

۱. مهندس علی زرافشان، معاون وقت اسناد در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، متولد ۱۳۳۴ شمسی دارای مدارج علمی کارشناس برنامه‌ریزی کامپیوتر از دانشگاه شهید بهشتی و کارشناسی‌ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی از دانشگاه تهران است. وی در سال ۲۰۱۹ میلادی از سوی سازمان به مأموریت شرکت در کنفرانس ای‌کاء اعزام شد. او مناصب متعددی از جمله مشاور آموزشی وزیر آموزش و پرورش، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی، معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش را داشته است. او مجری طرح تعالی مدیریت مدارس نیز بوده است. اجرای این طرح، منجر به درجه‌بندی دبیرستان‌های کشور شد.

2. Multiple Provenance
3. Territorial Provenance
4. Parallel Provenance
5. Societal Provenance

او از پیتر اسکات^۱ به‌عنوان کسی یاد می‌کند که اولین بار «منشأ چندگانه» را برای توسعه و بهبود روش تنظیم و توصیف اسناد آرشیوی استرالیا پیشنهاد داده است.

پیتر اسکات در سال ۱۹۶۶ برای تنظیم و توصیف اسناد اداره آرشیو مشترک‌المنافع استرالیا سامانه‌ای را معرفی کرد تا توصیف اسناد استرالیا بر اساس «سامانه سری‌های استرالیا»^۲ انجام شود. سامانه سری‌های استرالیا، سامانه‌ای برای کنترل آرشیوی یا فراداده‌ای است که به‌منظور توصیف اولیه اسناد در مؤسسات آرشیوی به‌کار گرفته می‌شود. در سامانه سری‌های استرالیا، بالاترین سطح توصیف به‌جای فوند به سری تعلق می‌گیرد. از این‌رو، سازماندهی آرشیو با مشکلات برخاسته از پیچیدگی‌های اداری موجود در مفهوم فوند روبه‌رو نخواهد بود. با جایگزینی سری به‌جای فوند، مفهوم سنتی منشأ در نظریه آرشیوی دستخوش تغییر شد. سامانه جدید، ایجاد، ادغام، انحلال و تفکیک سازمان‌ها را می‌پذیرد و انعطاف لازم برای سامانه‌ای اسنادی که دارای محتوای مشابه هستند را داراست. سری‌های اسنادی با تاریخچه ایجاد دستگاه‌ها مرتبط هستند تا بتوانند تغییرات ساختاری آن‌ها را نشان دهند (Scott, 1966). در ادامه اسلاید آمده است که: «سامانه سری‌های استرالیا، منشأ را جداگانه توصیف کرده و اجازه می‌دهند منشأ چندگانه به سری‌ها پیوند داده شوند». به‌تدریج این سامانه از سوی آرشیوداران استرالیا توسعه داده شد و سرانجام در کارگروه توصیف انجمن آرشیوداران استرالیا، مبنای راهنمای توصیف آرشیوی با نام «توصیف زمینه آرشیو»^۳ را شکل داد.

۱. پیتر اسکات (Peter Scott) آرشیودار به‌نام استرالیایی است که در آرشیو ملی استرالیا کار می‌کند و تحصیلات خود را در رشته زبان‌شناسی به اتمام رسانده است. او تألیفات بسیار زیادی در زمینه مدیریت اسناد و آرشیو دارد و به‌خاطر کارهایش در زمینه توسعه سامانه سری به شهرت رسیده است.

2. Australian Series System
3. Describing archives in context
4. "Changes in territorial boundaries and sovereignty have deprived many countries of at part of rightful archival heritage. it is important to all nation and to mankind generally that the problem providing access to archives and their restitution in cases where such action is required should be dealt with urgently."; Paris, 16-18 March 1976. Final Report, page 2.

منشأ منطقه‌ای: منظور از منشأ منطقه‌ای یا سرزمینی، محل جغرافیایی تولید سند است. در اسلاید سخنرانی گروه متخصص میراث آرشیوی مشترک چنین گفته شد: «چارلز کشمیتی در مقاله خود به‌نام "ادعاهای آرشیوی: مطالعه مقدماتی در مورد اصول و معیارهای مورد استفاده در مذاکره ۱۹۷۷" آورده است که آرشیوهای جابه‌جاشده باید به کشورهای مبدأ بازگردانده شوند».

کشمیتی در مقاله خود به بیانیه مارس ۱۹۷۶ یونسکو در مورد آرشیو اشاره کرده و نظر گروه مشورتی یونسکو را چنین ذکر می‌کند: «تغییرات در مرزهای سرزمینی و حاکمیتی، بسیاری از کشورها را از حق دسترسی به بخشی از میراث آرشیوی خود محروم کرده است. برای همه ملت‌ها و برای بشر مهم است که مسئله دسترسی به آرشیوها و بازگرداندن آن‌ها در مواردی که چنین اقداماتی لازم باشد، فوراً رسیدگی شود»^۴ (Kweskemeti, 1977).

با این وصف کشمیتی قائل به منشأ منطقه‌ای است و رعایت آن را جزو اصول اولیه آرشیوی می‌داند.

منشأ موازی: کریس هارلی در سال ۲۰۰۵ از منشأ موازی نام برد. منشأ موازی ناشی

از ابهام در روش «ایجاد» یک سند یا عدم توانایی در نگاه به مسئله از جنبه و زوایای مختلف است. منشأ موازی حاصل یک توصیف معیوب است و در جایی که در زمینه اسناد ابهام، آشفتگی یا عدم استناد وجود دارد، ظهور می‌کند. با تبدیل هم‌زمان منشأ موازی به منشأ چندگانه طبق یکی از روش‌های زیر، معایب مرتفع خواهد شد:

- رفع ابهام از معانی مختلف ایجاد به منظور فراهم کردن فضایی برای ابراز نظرهای مختلفی که در مورد ایجادکنندگان سند وجود دارد (برای مثال: دو تولیدکننده سند که در یک محیط مشترک به ایجاد سند پرداخته‌اند)؛
- گسترش محیط برای درج نمای همه‌جانبه‌ای از سایر تولیدکنندگان در فرایند تولید - داستان‌های مختلف ایجاد؛
- ساختاری‌بودن منشأ برای به‌وجودآوردن روابط ایجاد در «سطوح» مختلف (برای مثال: انجام‌دهنده برون‌سپاری که به‌عنوان نماینده کارگزار، مجبور به مستندکردن و انجام وظایف از طرف خریدار است) (Hurley, 2005).

منشأ اجتماعی: تام نس‌میت^۱ در سال ۲۰۰۶ نظریه منشأ اجتماعی را مطرح می‌کند. او سوابق را به‌عنوان موجودات اجتماعی می‌بیند، آرشیو را در فضاهای اجتماعی قرار می‌دهد و همیشه به ابعاد تاریخی آن‌ها توجه دارد. همکار کانادایی نس‌میت، باربارا ال کریگ، بیست‌سال از جامعه‌شناسی تاریخی دفاع کرد و تری کوک از تأثیر «رویکردهای اجتماعی» بر نظریه‌ها و روش‌شناسی جدید در آلمان، ایالات‌متحده و کانادا خبر داد (Piggot, 2012).
بر اساس این دیدگاه، اسناد دارای داستان‌های پیشین و زندگی پسین هستند. وسعت و عمق دارند، زندگی اجتماعی مضاعف را پشت سر می‌گذارند و فرایندهای اجتماعی را منعکس و شکل می‌دهند. منشأ اجتماعی به درک سنتی وسعت می‌بخشد تا مواردی نظیر زمینه ایجاد سند، ایجاد مشترک سند، تنظیمات میان‌فرهنگی، ناگویایی ایجاد، آرشیو و استفاده بیش از حد را شامل شود. در این نوع، درک و فهم سنتی منشأ، برای بررسی افراد و سازمان‌های مرتبط از جمله آرشیوها و آرشیوهای اداری گسترش یافته است. گنجاندن «استفاده» در مفهوم منشأ دارای لایه‌هایی است که شامل پیوند با مفاد سند و تاریخ‌نگاری آن بوده و اشاره به ارسال و دریافت اسناد می‌کند (Piggot, 2012).

سخنران در انتهای صحبت‌های خود اذعان می‌دارد که انواع مختلفی از منشأ ممکن است قابل تشخیص در منابع هر آرشیوی باشد اما آنچه مهم است بررسی این که آیا فهرست‌های شما چنین منشأهایی را درج کرده‌اند یا نه.

کاربرگه درخواست ممیزی از آرشیوهای جابه‌جاشده^۱

۱. دکتر تام نس‌میت (Tom Nesmith) استادبار مطالعات آرشیوی دانشگاه مانیتوبای (Manitoba) کانادا است. او در زمینه نظریه‌های آرشیوی مقالات و کتاب‌های زیادی دارد.

درخواست ممیزی به وسیله کاربرگه برخطی انجام می‌شود که در وبگاه ایکا تعبیه شده است. شورای جهانی آرشیو با استفاده از ابزارهای روز، تسهیلاتی برای ثبت و ارسال ادعای هر فرد حقیقی یا حقوقی به وجود آورده است. تمام بخش‌های فرم مربوطه باید تکمیل شود. کاربرگه از دو قسمت تشکیل شده است: قسمت اول مربوط به اطلاعات عمومی همراه با مشخصات مدعی، منشأ ادعا، مورد ادعا و کشور مورد اتهام است. در قسمت دوم سعی بر استخراج اطلاعات تفصیلی از کلیات قسمت اول می‌باشد و از هفت بخش تشکیل یافته که عبارتند از:

- بخش اول: منشأ ادعا
- بخش دوم: نوع ادعا
- بخش سوم: مجموعه‌های درگیر در این مدعا
- بخش چهارم: رونوشت‌ها
- بخش پنجم: ادعا برای انتقال اصل اسناد
- بخش ششم: معیارهایی که به حل مشکل کمک می‌کند
- بخش هفتم: مطالب تکمیلی.

هر کدام از این بخش‌ها همراه سؤال‌های چهارجوابی و در برخی موارد دارای فضا برای پاسخ‌های متنی است. سؤال‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که فرد مدعی را به سمت یافتن راه‌حل مسالمت‌آمیز ترغیب کند. یافتن راه‌حل‌های مورد توافق طرفین کمک می‌کند تا از مجادلات بیهوده و بی‌ثمر بین‌المللی جلوگیری شود. نشانی فرم درخواست ممیزی به شرح زیر است:

<https://www.ica.org/en/displaced-archives-survey>

نمونه‌هایی از آرشیوهای جابه‌جا شده و ادعاهای آرشیوی در عراق

- کتابخانه و آرشیو ملی عراق از مؤسسه هوور استنفورد خواسته است تا اسناد حزب بعث را که در اوایل سال ۲۰۰۸ به دست آورده بود با وام پنج‌ساله بازگرداند - درخواستی که هوور در مقابل آن مقاومت می‌کند زیرا به نظر نمی‌رسد امنیت در بغداد برای حفظ اسناد کافی باشد. اسناد انتقال داده شده، بیش از هفت میلیون سند است. این اسناد متعلق به حزب بعث عراق و نیروهای امنیتی و مربوط به سال‌های ۱۹۶۸ تا ۲۰۰۳ میلادی می‌باشد. در سال ۲۰۰۳ میلادی، حزب بعث توسط نیروهای آمریکایی و ائتلاف سرنگون شد. در همان سال گروهی از دانشگن‌دی‌سی برای محافظت از اسناد تاریخی وارد بغداد شد. رئیس گروه ریچارد سوسا، مدیر کتابخانه و آرشیو هوور بود. او توافق‌نامه‌ای را ارائه داد که بر

اساس آن پرونده‌های بعث به آرشیو هوور منتقل می‌شود و تا زمانی که شرایط امنیتی در بغداد پایدار گردد، اسناد در آنجا خواهد ماند (Baneje, 2011).

• الکساندر بائر در سرمقاله خود با عنوان «تخریب میراث در سوریه و عراق و پیامدهای آن»، اقدامات تخریبی داعش در سوریه و عراق نسبت به آثار تاریخی را بی‌خردانه و قابل‌تأمل برمی‌شمرد و از لزوم انجام فعالیت‌های بین‌المللی برای انتقال یا حفظ اسناد در محل، یاد می‌کند. این سرمقاله در مجله بین‌المللی مالکیت فرهنگی در سال ۲۰۱۵ میلادی به چاپ رسید (Bauer, 2015).

• «در زیرزمین ستاد اطلاعاتی عراق، تورات و کتاب‌های یک جامعه گمشده از ۹۰ سانتی‌متر آب نجات می‌یابد». این عنوان مقاله‌ای است که در وبگاه اسکرایب^۱ در بهار ۲۰۰۳ میلادی انتشار یافت.

• در آن مقاله اشاره شده است که پس از کشته‌شدن عدی و قصابی حسین (دو پسر صدام حسین) در موصل به‌دست آمریکایی‌ها، شایعه‌هایی پیرامون وجود تلمود^۲ قرن هفتم در زیرزمین مقر سازمان امنیت صدام (مخبرات^۳) در بغداد است. آمریکایی‌ها همراه تیم تفحص سلاح‌های کشتار جمعی (دابلیو.ام.دی)^۴، گروهی را نیز برای یافتن این اسناد تعیین کردند. جودی میلر گزارشگر نیویورک تایمز به‌همراهی گروه (دابلیو.ام.دی) و محقق به‌نام هارولد رود^۵، وارد ساختمان مخبرات شد. در زیرزمین ساختمان جایی که بخش اسرائیل و «یهود» و اتاق شکنجه بود، با ۹۰ سانت آب‌گرفتگی روبه‌رو شدند که به‌علت شکسته‌شدن لوله‌های آب در اثر برخورد بمب منفجر نشده، به‌وجود آمده بود. با پمپاژ، آب تخلیه شد. عمده اسناد مربوط به اسرائیل و اسناد مصادره‌ای از کنیسه‌های یهودیان عراق بود. اولین چیزی که در بخش اسرائیل پیدا کردند، مدلی از کنیسه در اورشلیم بود. همه اسناد به امریکا منتقل شد (Evyatar, 2003).

نتیجه‌گیری:

با توجه به تعریف «آرشیو جابه‌جاشده»، دو رکن اصلی در تبیین واژه خودنمایی می‌کنند: «جابه‌جایی» و «مناقشه در مالکیت». واژه «جابه‌جایی» یا «انتقال» نشان می‌دهد که بخشی از اسناد یا همه آن، از زمینه‌ای که ایجاد شده، به جای دیگری انتقال یافته‌اند و «مناقشه در مالکیت» نشان می‌دهد عواملی مانند جنگ، اشغال نظامی، ادغام یا تفکیک کشور یا کشورها، ولایت‌ها، ایالت‌ها یا سایر وقایع منفی در جابه‌جایی‌ها دخالت داشته است. مفهوم مناقشه در مالکیت، نشان می‌دهد که برای هریک از مدعیان مالکیت، می‌توان وجهت قانونی قائل شد.

1. The SCRIBE

۲. Talmud مجموعه قوانین شرعی و عرفی دین یهود است.

۳. مخبرات به سازمان امنیتی صدام می‌گفتند و رئیس مخبرات، رئیس سرویس مخفی و مخوف صدام و همچنین مشاور صدام در بخش فلسطین - اسرائیل بود. پایگاه اصلی مخبرات در قلب بغداد هدف مبارزان آمریکایی‌ها قرار گرفت.

4. WMD: weapons of mass destruction

۵. هارولد رود (Harold Rhode)، یهودی ارتدوکس، تحلیلگر سیاسی است که با دفتر وزیر دفاع در پنتاگون کار می‌کند. او قبلاً در بغداد حضور داشته، به زبان عربی و عبری نیز صحبت می‌کند و از اسلام و یهودیت نیز آگاه است. برنارد لوئیس، جدیدترین کتاب خود «بحران اسلام» را به هارولد رود تقدیم کرده است.

پس در مواردی که مناقشه مالکیتی پذیرفته نیست، جزو این مقوله نخواهد بود. بنابراین دزدی، تاراج، غارت و تصرف عدوانی که مناقشه مالکیتی در آنها پذیرفته نیست، جزو عواملی نظیر جنگ و غیره محسوب نمی‌شوند.

تعدد واژگان به کاررفته برای یک مفهوم، نشان از عدم اتفاق نظریه‌پردازان بر یک اصطلاح واحد دارد؛ از این‌روی، می‌توان نتیجه گرفت اجماعی بین آنان نیست.

جیمز لوری در مقاله خود دلیل عدم اجماع نظریه‌پردازان بر یک اصطلاح مشترک را برخاسته از منحصره‌فرد بودن هریک از این مجموعه‌ها دانسته است زیرا هرکدام دارای پیچیدگی‌های خاص، روابط تاریخی متنوع، بازیگران و بازیگردان‌های گوناگونی است که دارای مقتضیات ویژه و مخصوص به خود می‌باشد. با این حال، در جامعه بین‌المللی آرشیوی، بحث و تبادل نظر برای رسیدن به یک اصطلاح با تعریفی جامع، ادامه دارد. زیرا رسیدن به واژگان مشترک کمک بزرگی به پژوهشگرانی می‌کند که فراتر از تحقیقات موردی، اقدام به پژوهش‌های جامع می‌کنند. با تعیین این اصطلاح، آن‌ها دیگر برای مشخص کردن پارامترهای کاری و تعیین واژگان مشترک برای به‌کارگیری در مذاکرات چندجانبه، با مشکلات متعدد دست‌وپنجه نرم نخواهند کرد.

شواری جهانی آرشیو (ایکا) با انتخاب عبارت «میراث آرشیوی مشترک» برای گروه تخصصی خود، نگاه جدیدی به موضوع دارد و چنین به نظر می‌آید که تلاش می‌کند تا از طریق ایجاد فضایی مناسب و علمی و نقش کدخدان‌شانه، راهکاری مؤثر برای به نتیجه رساندن مجادلات بیابد.

در مورد تعریف جدید از منشأ، هنوز اتفاق نظری روی نداده است زیرا جنبه‌های حل‌نشده زیادی وجود دارد که ایجاب می‌کند درک عمیق‌تر و توافق‌شده‌ای از منشأ، رخ دهد تا بتوان با شکل‌های جدید اسناد و روش‌های جدید برقراری ارتباط و توصیف اطلاعات روبه‌رو شد. از دیدگاه آرشیوی، مشکل‌ترین مسئله، تشخیص تولیدکننده موضوع آرشیوی است. آرشیوها زندگی و فعالیت در دنیای واقعی را منعکس و مستند می‌کنند. دنیای واقعی مکانی پیچیده و با روابط چندگانه است. نمونه بارز این پیچیدگی‌ها، بروز تغییرات اداری در دولت‌ها و شرکت‌های بزرگ است. از نظر آرشیوی این موضوع می‌تواند به‌عنوان اثبات چندجانبه‌بودن روابط مثال زده شود. همان‌طور که وقتی بیش از یک نهاد یا دستگاه به‌طور هم‌زمان در ایجاد و استفاده از یک آرشیو معین نقش داشته باشند، چندمنشایی نیز می‌تواند هم‌زمان اتفاق بیفتد. در آخر پیشنهاد می‌شود برای روشن‌تر شدن مفهوم منشأ، مطالعات گسترده‌تری انجام پذیرد.

پی‌نویس‌ها:

{۱} کشورهای مشترک‌المنافع در واقع یک اتحادیه سیاسی بین ۵۳ کشور است که تقریباً همه آن‌ها سرزمین‌های سابق امپراتوری انگلیس بوده‌اند. مؤسسات اصلی این سازمان یکی دبیرخانه مشترک‌المنافع است که بر جنبه‌های بین‌دولتی تمرکز دارد و دیگری بنیاد مشترک‌المنافع است که بر روابط غیردولتی بین کشورهای عضو، متمرکز است.

{۲} تیموتی لورینگ (Timothy Lovering): او در دانشگاه دندی انگلستان به‌عنوان متخصص اطلاعات در بخش انرژی خاورمیانه فعالیت می‌کند. او پنج‌سال به‌عنوان مدیر اسناد در خدمت پلیس اسکاتلند بود. در آنجا به‌عنوان رئیس گروه مدیریت اسناد در انجمن افسران ارشد پلیس اسکاتلند فعالیت داشت. پیش از این، همکار محقق در پروژه فهرست‌نویسی آرشیوی در دانشگاه غرب انگلستان، آرشیو توسعه مجموعه‌ها با خدمات داده‌های علوم و علوم‌انسانی در HATII، دانشگاه کلاسگو و دستیار آرشیو در آرشیو دیاگو، آرشیو دانشگاه آکسفورد و آرشیو شورای استرلینگ بوده است. علاوه‌براین، او به‌عنوان دستیار مدرس در دانشگاه استرلینگ، همکار افتخاری در دانشگاه بریستول و مدرس مدعو در دانشگاه هرتفوردشایر به تدریس تاریخ پرداخته است.

{۳} جمیز لوری (Jams Lowry) در انگلستان متولد شده و مدرس مطالعات آرشیوی در دانشگاه لیورپول است. از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ پیشرفت و توسعه مدیریت اسناد در راستای انجام تعهدات دولت انگلستان را مطابق با برنامه اقدام ملی دولت آزاد رهبری کرده است. پروژه‌های آرشیوی و مدیریت اسناد را در اتیوپی، نیجریه، ترینیداد و توباگو و تونس به‌عنوان معاون مدیر مدیریت بین‌المللی پروژه انجام داده است. او پژوهشگر پیشرو در زمینه مدیریت اسناد برای همکاری با مدیریت فناوری اطلاعات و ارتباطات، دولت الکترونیکی و آزادی اطلاعات در آفریقای شرقی بود که ظرفیت مدیریت اسناد در بخش عمومی را در سراسر کنیا، اوگاندا، تانزانیا، رواندا و بوروندی در رابطه با اولویت‌های دولت برای به‌کارگیری رایانه‌ها بررسی کرد. او به‌عنوان رئیس انجمن مدیران اسنادی و آرشیوداران مشترک‌المنافع، دبیر شورای جهانی آرشیو (ICA) در برنامه آفریقا، عضو رسمی سابق در کمیسیون برنامه ICA و معتمد مدیریت بین‌المللی اسناد کار کرده است. وی بین سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ یکی از اعضای Home Office برای دسترسی به سوابق کاری کارمندان پلیس بود. کار وی با هدف حمایت از استقرار شفاف، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه انجام شده است. علایق تحقیق او شامل توسعه ظرفیت‌های ملی برای نگهداری اسناد دولتی (چارچوب‌های نظارتی)، نقش آرشیوهای ملی، همگرایی و دسترسی به اطلاعات (سنت‌های اداری مشترک‌المنافع، اسرار فرهنگی، آرشیوهای جابه‌جاشده/مهاجرت، آزادی اطلاعات و داده‌های باز) است. کتابش با نام «صداقت در دولت از طریق مدیریت اسناد» در سال ۲۰۱۴ منتشر شده است.

{4} A library is something, archives are someone. This something can be distributed, cut up, parcelled out according to all bibliographical systems ... It is quite otherwise with that someone that lives and breathes; do not dismember him; it would be far too cruel to rob him of his head in order to put it in this room, to tear off his arms and legs to scatter them elsewhere, because the heart only beats on the condition that one respects the entire body (Displaced Archives, Edited by James Lowry, First published 2017 by Routledge).

{5} دکتر چالز کسکمیتی (Charles Kecskeméti) متولد ۱۹۳۳ میلادی در بوداپست است. در سال ۱۹۵۶ از دانشگاه بوداپست (ELTE) در رشته تاریخ و آرشیو فارغ التحصیل شد و در آرشیو محلی پست (Pest) به معاونت آرشیو رسید. پس از انقلاب اکتبر ۱۹۵۶ مجارستان را ترک کرد و در آرشیو ملی فرانسه، مشغول به کار شد سپس به شورای بین المللی آرشیو منتقل شد؛ ریاست دبیرخانه این سازمان را از سال ۱۹۶۲ تا ۱۹۹۸ میلادی بر عهده داشت. در سال ۱۹۷۱، به سفارش یونسکو، بخش آرشیوی آن را سازماندهی کرد. در سال ۱۹۸۰، دکترا را در دانشگاه سوربن به دست آورد. در پایان سال ۱۹۹۸ به عنوان دبیرکل ایکا از خدمت بازنشسته شد. از آن زمان تاکنون هنوز درگیر فعالیت های مختلف آرشیوداری بوده و از او آثار بسیاری برجای مانده است.

{6} دکتر لئوپولد ائر (Leopold Auer) در سال ۱۹۴۴ میلادی در اتریش متولد شد؛ در دانشگاه وین، تاریخ و فلسفه کلاسیک را تحصیل کرد و دکترای خود را در سال ۱۹۶۸ میلادی در رشته تاریخ اخذ کرد. او از سال ۱۹۶۸ میلادی تا سال ۱۹۹۹ میلادی عضو انستیتوی تحقیقات تاریخ اتریش بود. از سال ۱۹۸۸ میلادی تاکنون به عنوان استاد افتخاری علوم تاریخی در دانشگاه وین تدریس می کند. از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۸ میلادی مدیر آرشیو در آرشیو مجلس و دادگاه ایالتی وین بوده است. از سال ۲۰۰۷ عضو KRGÖ شد. او ریاست پروژه FWF KRGÖ «درخواست تجدیدنظر در شورای دادگاه امپریال (۱۷۱۹-۱۵۱۹)»، ریاست پروژه های FWF «انجمن دادگاه وین تحت امپراتور لئوپولد اول» (۲۰۰۵-۲۰۰۱) و «لیست جلسات کنفرانس مخفی» (۱۹۹۶-۲۰۰۰) بر عهده داشته و تحقیقاتی در مورد تاریخ جنگ قرون وسطایی، تاریخ روابط بین الملل، تاریخ امپراتوری روم مقدس ملت آلمان، قوانین آرشیو بین المللی و تاریخ آن، دیرینه شناسی دوران مدرن انجام داده است.

{7} عبدالمجید چیخی (Abdelmadjid Chikhi) رئیس آرشیو ملی الجزایر است و در سنوات خدمتی خود برای بازگرداندن پنجاه میلیون سند تاریخی تلاش بسیار کرده است. این اسناد حقایقی دردناک از شکنجه های وحشتناک زندانیان در طول «جنگ آزادسازی علیه اشغال فرانسه» دارد. او معتقد است با تحقیق روی این اسناد، آنچه را که مردم الجزایر در دوره جنگ مسلحانه متحمل شده اند و عواقب ناشی از سیستم استعماری بر زندگی روزمره الجزایر، آشکار خواهند کرد.

{۸} انجیروور سیگروسن (Njörður Sigurðsson) دارای کارشناسی ارشد از دانشگاه ایسلند است. از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ میلادی در آرشیو شهرداری ریکیاویچ (Reykjavík Municipal) و از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۲ میلادی در آرشیو ملی ایسلند به‌عنوان آرشیودار مشغول به‌کار بوده است. از سال ۲۰۱۲ میلادی به‌عنوان مدیر فراهم‌آوری و دسترسی در آرشیو ملی ایسلند فعالیت می‌کند. همچنین دوره‌های مطالعات آرشیوی را در دانشگاه ایسلند تدریس می‌کند. در سال ۲۰۱۶ میلادی به‌عنوان رئیس گروه متخصص ایکا در میراث بایگانی مشترک (EGSAH) منصوب شده است.

منابع:

- Ascott, P. (1966). Society of American Archivists. *The American Archivist*, 29(4), pp. 493-504; <http://www.jstor.org/stable/40290645> (Accessed 7 January, 2020).
- Auer, L. (1998). Disputed archival claims: analysis of an international survey: a RAMP study (Accessed 4 January, 2020).
- Baneje, D. (2011). Iraq asks Hoover to return records™. 25 May 2010; <http://www.stanforddaily.com/2010/05/25/iraq-asks-hoover-to-return-records> (accessed 29 December 2019).
- Bauer, A. (2015). The destruction of heritage in Syria and Iraq and its implications™. *International Journal of Cultural Property*, 22.
- Hurley, Ch. (2017). Parallel provenance, <https://www.descriptionguy.com/images/WEBSITE/parallel-provenance.pdf> (Accessed 7 January, 2020).
- Evyatar, I. (2003). Saddam Hussein's Jewish Archives. *The Scribe*, 76; <http://www.dangoor.com/issue76/articles/76089.htm> (accessed 1 January, 2020).
- <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001134/113472eo.pdf>. (Accessed 29 December, 2019).
- <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12729/13908> (Accessed 31 December, 2019).
- https://books.google.com/books/about/Displaced_Archives.html?id=9k8lDgAAQBAJ (Accessed 28 December, 2019).
- https://brill.com/view/journals/bki/169/2-3/article-p279_4.xml (Accessed 29 December, 2019).

- <https://elischolar.library.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1055&context=jcas> (Accessed 29 December, 2019).
- <https://link.springer.com/article/10.1007/s10502-019-09326-8> (Accessed 30 December, 2019).
- <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000113472> (Accessed 4 January, 2020).
- <https://www.ica.org/en/displaced-archives-survey> (Accessed 29 December, 2019).
- <https://www.ica.org/en/egsah-steering-committee> (Accessed 28 December, 2019).
- <https://www.ica.org/en/expert-group-on-shared-archival-heritage-egsah> (Accessed 28 December, 2019).
- <https://www.ica.org/en/ica-congress-2016-presentations> (Accessed 29 December, 2019).
- <https://www.jstor.org/stable/20081612?seq=1> (Accessed 29 December, 2019).
- <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9781315577609> (Accessed 30 December, 2019).
- Kecskemeti, Ch. (1977). Preliminary Study on the Principles and Criteria to be Applied in Negotiations; <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000029879> (Accessed 5 January, 2020).
- Lowry, J. (2017). Introduction. In: Lowry J (ed) Displaced archives. Routledge, Abingdon
- Lowry James (2019) Radical empathy, the imaginary and affect in (post)colonial records: how to break out of international stalemates; - <https://www.researchgate.net/publication/332973519> (Accessed 5 January, 2020).
- Multilingual Archival Terminology; <http://www.ciscra.org/mat/mat/term/283> (Accessed 7 January, 2020).
- Piggott, M. (2012). Archives and Societal Provenance. Australian Essays; ISBN: 978-1-78063-378-7 (online).
- W3C. (n.d.). What Is Provenance - XG Provenance Wiki. https://www.w3.org/2005/Incubator/prov/wiki/What_Is_Provenance (Accessed 7 January, 2020).

